SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	25/6806
Dok.nr:	Ugyldig flettefelt
Arkiv:	
Saksbehandler:	Johnny Kvalø
Dato:	11.11.2025

Ugyldig flettefelt

Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 012/25	Arbeidsmiljøutvalget	17.11.2025
PS - 006/25	Administrasjonsutvalget	18.11.2025
PS - 013/25	Rådet for personer med funksjonsnedsettelse	19.11.2025
PS - 021/25	Eldrerådet	19.11.2025
PS -	Ungdomsrådet	
PS - 032/25	Driftsutvalget	20.11.2025
PS - 129/25	Formannskapet	27.11.2025
PS -	Kommunestyret	

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

1. Kommunestyret vedtar Budsjett 2026 og økonomiplan 2026 – 2029 med de mål, rammer og tiltak som kommer frem for det enkelte rammeområdet. Økonomiplanens første år utgjør kommunens årsbudsjett for 2026.

2. Kommunestyret implementerer nye handlingsregler i løpet av økonomiplanperioden 2026-2029.

3. Driftsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt drift» § 5-4 første og andre ledd.

4. Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt investering» §5-5 første og andre ledd.

5. Lånerammen for investeringer settes for 2026 til 111,156 MNOK. I tillegg tas det opp 4 MNOK i

startlån hos Husbanken - til videre utlån, jfr. punkt 20. Låneopptak for investeringer i varige driftsmidler for resten av økonomiplanperioden settes til 237, 300 MNOK i 2027, 15,240 MNOK i 2028 og 9,320 MNOK i 2029.

6. Inntekt og formueskatt settes til maksimal sats i henhold til Stortingets vedtak.

7. I medhold til lov om eigedomsskatt til kommunane (eigedomsskattelova) §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2026:

Eiendomsskattesatsen utskrives med 4 ‰ for bolig- og fritidseiendom og 7 ‰ for alle andre

eiendommer i henhold til eiendomsskattelovens § 2 og 3. Bunnfradrag for godkjente bolig og

fritidseiendommer settes til kr. 0.

a. Eiendomsskatt skrives ut i henhold til vedtatte eiendomsskattevedtekter.

b. Eiendomsskatt forfaller til betaling med samme terminer som øvrige kommunale avgifter.

c. Etter eiendomsskatteloven § 7a skal det innvilges fritak for eiendomsskatt for så vidt gjelder private barnehager og skoler, som ikke driver på kommersielt grunnlag. Videre kan eiendommer som eies av stiftelser eller organisasjoner, som ivaretar kommunens gavn eller tarv og som ikke driver på kommersielt grunnlag, herunder bygdehus og idrettsanlegg som er åpne for alle, av kommunestyret innvilges fritak for eiendomsskatt.

d. For skatteåret 2026 skal det gis fritak for eiendom iht. eiendomsskatteloven § 7 bokstav a) for Kulturfabrikken Eiendom AS – gnr. 15 bnr. 31 seksjon 1, 6 og 7.

e. For 2026 gjennomføres en kontormessig oppjustering av gjeldende takster, (i henhold til Eiendomsskattelovens § 8A-4) med 10 %.

8. Budsjett 2026 for Kulturfabrikken Sortland KF vedtas med en overføring fra kommunen på 26,06 MNOK.

9. Nye gebyr- og betalingssatser for pleie og omsorg i 2026 vedtas i henhold til vedlagt tabell i saken jfr. vedlegg 2.

10. Priser på kommunale tjenester som endres fra 01.01.26 jfr. også vedlegg 1:

1. Vann, abonnementsgebyr: kr. 1.469 + mva. (+ 10,2 %)
2. Vann, forbruksgebyr: kr. 18,59 + mva. (+ 24 %)
3. Avløp, abonnementsgebyr: kr. 1.914 + mva. (+ 68 %)
4. Avløp, forbruksgebyr: kr. 21,42 + mva. (+ 64,4 %)
5. Feieavgift: kr. 850 + mva. (+ 22,7 %)
6. Omregningsfaktor for stipulert forbruk beholdes på 1,2 i henhold til anbefaling fra Norsk vann samt forurensningsforskriften § 16-4, første ledd.
7. Gebyr for etablererprøve fastsettes til maksbeløp.

11. Gebyrregulativ for husholdningsrenovasjon og slam vedtas i tråd med vedlegg 3. fra Reno-Vest IKS.

12. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 8,184 MNOK til Den Norske kirke v/Sortland kirkekontor inkl. kommunal tjenesteyting.

13. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 1,6 MNOK til Vesterålsrådet

14. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 0,6 MNOK til RKK.

15. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 4,84 MNOK til PPD.

16. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta nødvendige budsjettekniske tilpasninger og

pensjonsjusteringer.

17. Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å fordele budsjett på ansvars- og artsnivå innenfor rammene.

18. Enkeltvedtak som fattes i løpet av 2026 som medfører budsjettmessige konsekvenser for 2026-2029 skal også inneholde et oppdatert handlingsprogram med saldering for hele økonomiplanperioden.

19. Sortland kommune vedtar økt bosetting av 40 flyktninger i 2026, det bosettes ingen enslige mindreårige under 15 år.

20. Lånerammen på startlånsmidler fra Husbanken settes til 4 MNOK for 2026.

21. Med bakgrunn i demografiske og økonomiske utfordringer bes kommunedirektøren fortsette utrede organisasjon og tjenesteproduksjonsstruktur. Dette forelegges politisk behandling i løpet av 2026.

22. Kommunedirektøren gis fullmakt til å oppta en løpende trekkrettighet (kassekreditt) på inntil 140 MNOK fra 1. januar 2026.

23. Endring i demokratistøtte i Sortland kommune fastsettes til kr. 0,- jfr. § 3-8 i *Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder, Sortland kommune.*

Formannskapet behandling - 27.11.2025 - PS-129/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Tallbudsjett fra AP, foreslått av Tove Mette Bjørkmo , Arbeiderpartiet

Forslag 1 Tallbudsjett

Forebygging handler om å redusere risikoen for sykdom, skader og sosiale problemer før de oppstår. Dette gir innbyggerne bedre livskvalitet og færre helseplager. Det er flere kommuner som har forebyggende tiltak som en viktig del av sitt budsjett og bruke dette aktivt for å synliggjøre direkte gevinst. Dette mener vi mangler eller ikke er synliggjort i vårt budsjett.

Det er kostnader som utgifter til lønn, materiell og drift samtidig som man kan synliggjøre gevinster som redusert bruk av helsetjenester, mindre behov for omsorg, færre innleggelser. Det kan også synliggjøres indirekte gevinster som økt arbeidsdeltakelse, bedre livskvalitet og lavere kriminalitet.

KS har et eget program som har tatt dette i bruk og vi mener at det er viktig at dette kan synliggjøres og tas i bruk i Sortland kommune.

Tiltak	Opprettholdelse av tiltak	Inndekning
Gratis hall	1200	
Kutt rus/psykiatri/LOS	1278	
Dagaktivitetstilbud	860	
Tilskudd frivilligheten	500	
Mindre bruk av forebyggende tiltak ved opprettholdelse viktige tiltak		1500
Redusert ramme kommunedirektør		2338
Opprettholde legehjemmel Tilføre skole/barnehage	650 5000	
Redusert bruk av konsulenttjenester		5650
Til sammen	9488	9488

Forslag 2 Flytting Eidsfjord Barnehage

Kommunestyret kan ikke se at det er gjort økonomiske beregninger som synliggjør at det er lønnsomt å flytte Eidsfjord barnehage til Paviljongen. Kommunestyret viser til budsjettdokumentet side 63 der vi mener at beslutningsgrunnlaget ikke er godt nok dokumentert. Det er ikke lagt noe besparelse i 2026 har derfor følgende forslag:

Forslag til vedtak:

Kommunestyret ber kommunedirektør legge fram egen sak med økonomisk utredning før eventuell beslutning om å flytte Eidsfjord barnehage til Paviljongen.

Forslag 3: Holmstad skole og SFO
Kommunestyret mener at nedlegging av skole ikke skal være en del av budsjett/økonomiplan. Slike beslutninger skal være en konsekvens av en egen sak om skolestruktur. Kommunestyret forventer en nøye utredning av økonomisk konsekvens ved eventuell nedlegging av skole og SFO.

Verbalforslag fra AP, foreslått av Tove Mette Bjørkmo , Arbeiderpartiet

VERBALFORSLAG FRA ARBEIDERPARTIET

Verbalforslag 1 Investere/oppgradere bygninger – miljøgevinst
Regjeringen har vedtatt at kommunene kan få støtte via Enova for å oppgradere /vedlikeholde bygninger. Tiltakene skal bidra til reduksjon av strømforbruk.

Oppgradering Sortland barneskole/Skolekjøkken
Sortland barneskole har vært utsatt for brannskade. Det er gjennomført gjenoppbygging, men fremdeles har Sortland barneskole en del dårlige fasiliteter, blant annet skolekjøkkenet.

Fra statsbudsjettet:
Regjeringa har òg oppretta ei ordning der skular kan få rentekompensasjon når dei skal gjere større investeringar i utstyr og læringsarenaer - som verkstader, skulekjøkken eller uterom som gjer undervisninga praktisk, aktiv og relevant. I 2026 vil regjeringa auke investeringsramma i rentekompensasjonsordninga til 3 milliardar kroner. Dei neste fem åra skal denne trappast opp til 8 milliardar kroner.

Investeringsbudsjettet har en del tiltak som kan være søkbare for blant annet rentekompensasjon, eventuelt tilskudd. Dette er ikke synliggjort i budsjettet, men kan være en mulighet for innsparing for Sortland kommune sin del.

Forslag til vedtak:
Kommunestyret ber kommunedirektør sørge for at det søkes på tilgjengelige midler til tiltak som blant annet kan gi rentekompensasjon eller tilskudd.

Kommunestyret ber om at det legges fram sak for formannskapet som synliggjør hvilke tiltak som det søkes støtte til.

Verbalforslag 2 – Vegnormaler hjemlet i vegloven – kommunale veinormaler
Sortland kommune har som hovedregel at vegnormaler hjemlet i vegloven skal følges. Det er imidlertid slik at disse kan fravikes av kommuner og fylkeskommuner. Det betyr at kommunen kan lage egne kommunale veinormaler som tilpasser kravene til lokale forhold. Hjemmel for dette er Vegloven §13 og tilhørende forskrifter.

Statens vegvesen sine vegnormer N100 kan i noen tilfeller være en krevende standard i for eksempel tettbygde boligområder på grunn av tilgjengelig areal. Det har også en økonomisk konsekvens.

Forslag til vedtak:
Sortland kommunestyre ber kommunedirektør vurdere hvilke områder som kan være aktuelle for kommunale normer som viker fra vegnormaler hjemlet i vegloven.

Forslag fra H, FRP, foreslått av Roar Wessel-Olsen, Høyre

Budsjett- og økonomiplan (BØP) 2026 -2029

INNSTILLING FRA FORMANNSKAPET

1. Kommunestyret vedtar Budsjett 2026 og økonomiplan 2026 – 2029 med endringer i.h.t punkt 24 for drift og punkt 26 for investeringer for de mål, rammer og tiltak som kommer frem for det enkelte rammeområdet.

Økonomiplanens første år utgjør kommunens årsbudsjett for 2026.

2. Kommunestyret legger til grunn måltall og handlingsregler vedtatt i budsjettsak 113/23.

Måltallene innarbeides i revisjon av økonomireglementet og skal sikre forsvarlig drift av kommunen og muliggjøre oppbygging av disposisjonsfondet.

3. Driftsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt drift» § 5-4 første og andre ledd.

4. Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt investering» §5-5 første og andre ledd.

I sak 98/25 vedtok kommunestyret følgende*: Kommunestyret ber kommunedirektøren synliggjøre de økonomiske konsekvenser utbygningsavtaler utgjør i budsjett og økonomiplan.*

Kommunestyret ber kommunedirektøren kvalitetssikre om manglende oppstilling av oversikt over økonomiske forpliktelser kommunen har etter inngåtte utbyggingsavtaler er forenelig med kommunelovens krav til budsjett- og økonomiplan. '

5. *Lånerammen for investeringer settes for 2026 til 111,156 MNOK.*

I tillegg tas det opp 40 MNOK i startlån hos Husbanken - til videre utlån, jfr. punkt 20. Låneopptak for investeringer i varige driftsmidler for resten av økonomiplanperioden settes til 237, 300 MNOK i 2027, 15,240 MNOK i 2028 og 9,320MNOK i 2029.

6. Inntekt og formueskatt settes til maksimal sats i henhold til Stortingets vedtak.

7. I medhold til lov om eigedomsskatt til kommunane (eigedomsskattelova) §§ 2 og 3 skal følgende

utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2026:

Eiendomsskattesatsen utskrives med 4 ‰ for bolig- og fritidseiendom og 7 ‰ for alle andre

eiendommer i henhold til eiendomsskattelovens § 2 og 3. Bunnfradrag for godkjente bolig- og

fritidseiendommer settes til kr. 200.000.

a. Eiendomsskatt skrives ut i henhold til vedtatte eiendomsskattevedtekter.

b. Eiendomsskatt forfaller til betaling med samme terminer som øvrige kommunale avgifter.

c. Etter eiendomsskatteloven § 7a skal det innvilges fritak for eiendomsskatt for så vidt gjelder private

barnehager og skoler, som ikke driver på kommersielt grunnlag. Videre kan eiendommer som eies av stiftelser eller organisasjoner, som ivaretar kommunens gavn eller tarv og som ikke driver på kommersielt grunnlag, herunder bygdehus og idrettsanlegg som er åpne for alle, av kommunestyret innvilges fritak for eiendomsskatt.

d. For skatteåret 2026 skal det gis fritak for eiendom iht. eiendomsskatteloven § 7 bokstav a) for Kulturfabrikken Eiendom AS – gnr. 15 bnr. 31 seksjon 1, 6 og 7.

e. For 2026 gjennomføres en kontormessig oppjustering av gjeldende takster, (i henhold til Eiendomsskattelovens § 8A-4) med 10 %.

8. Budsjett 2026 for Kulturfabrikken Sortland KF vedtas med en overføring fra kommunen på 26,06 MNOK. Kommunestyret ber styret i Kulturfabrikken KF sikre at foretaket reduserer merforbruket mest mulig før det går tilbake til kommunen 1.5.2026.

9. Nye gebyr- og betalingssatser for pleie og omsorg i 2026 vedtas i henhold til vedlagt tabell i saken jfr. Vedlegg 2.

10. Priser på kommunale tjenester som endres fra 01.01.26 jfr. også vedlegg 1:

1. Vann, abonnementsgebyr: kr. 1.469 + mva. (+ 10,2 %)
2. Vann, forbruksgebyr: kr. 18,59 + mva. (+ 24 %)
3. Avløp, abonnementsgebyr: kr. 1.914 + mva. (+ 68 %)
4. Avløp, forbruksgebyr: kr. 21,42 + mva. (+ 64,4 %)
5. Feieavgift: kr. 850 + mva. (+ 22,7 %)
6. Omregningsfaktor for stipulert forbruk beholdes på 1,2 i henhold til anbefaling fra Norsk vann samt forurensningsforskriften § 16-4, første ledd**.**
7. Gebyr for etablererprøve fastsettes til maksbeløp.

11. Gebyrregulativ for husholdningsrenovasjon og slam vedtas i tråd med vedlegg 3 fra Reno-Vest IKS. Det forutsettes at abonnenter fortsatt kan levere 3 kubikk gratis betalingsavfall pr år. Reno Vest IKS må ved fastsettelse av gebyrer forholde seg til praksis for beregning av gebyr for innbyggere i Sortland kommune.

12. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 8,184 MNOK til Den Norske kirke v/Sortland kirkekontor inkl. kommunal tjenesteyting. Kommunestyret vedtar at PPD- eiendommen legges ut for salg i det åpne markedet med en klausul om at den skal brukes til trossamfunn og imøteser Menighetsrådets interesse for å kjøpe eiendommen.

13. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 1,6 MNOK til Vesterålsrådet.

14. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 0,6 MNOK til RKK.

15. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 4,84 MNOK til PPD.

16. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta nødvendige budsjettekniske tilpasninger og pensjonsjusteringer.

17. Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å fordele budsjett på ansvars- og artsnivå innenfor rammene.

18. Enkeltvedtak som fattes i løpet av 2026 som medfører budsjettmessige konsekvenser for 2026-2029 skal også inneholde et oppdatert handlingsprogram med saldering for hele økonomiplanperioden. Utbyggingsavtaler som inngås og som har budsjettmessige konsekvenser skal være saldert innenfor økonomiplanperioden.

19. Sortland kommune vedtar økt bosetting av 20 flyktninger i 2026, det bosettes ingen enslige mindreårige under 15 år. Sortland kommune skal styrke arbeidet for at allerede bosatte flyktninger skal bo videre her, få seg jobber og gjerne kjøpe bolig.

20. Lånerammen på startlånsmidler fra Husbanken settes til 40 MNOK for 2026.

21. Med bakgrunn i demografiske og økonomiske utfordringer bes kommunedirektøren fortsette utrede organisasjon og tjenesteproduksjonsstruktur. Dette forelegges politisk behandling i løpet av 2026.

22. Kommunedirektøren gis fullmakt til å oppta en løpende trekkrettighet (kassekreditt) på inntil 140 MNOK fra 1. januar 2026.

23. Endringer i forskrifter

Forskrift om vann- og avløpsgebyr, Sortland kommune endres slik at den støtter opp om politisk føring om å tilrettelegge for at generasjoner kan bo sammen jf. pkt 28. Forskriftsendring går som egen sak.

24. Økonomiske endringer i forhold til kommunedirektørens fremlagte forslag til driftsbudsjett for 2026

Budsjettfremlegget er ikke konsekvent på om kommunestyret skal budsjettere på rammenivå eller ikke. Kommunestyret inviteres til å budsjettere på rammer for senere at man skal gi fullmakt til kommunedirektør til å fordele rammene på ansvar og artsnivå. Kommunestyret ber kommunedirektøren avklare om det er behov for endringer i økonomireglementet med hensyn til hvordan man budsjetterer.

Punkter som endres på ansvar og artsnivå	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Demokratistøtte	871	871	871	871
Dirigent demenskor	70	70	70	70
Gerdas Hus	200	200	200	200
Kjøp av tjenester Visit Vesterålen	900			
Tilskudd bygdehus Tilskuddsportalen	400 38	400 36	400 56	400 (tilskudds-portalen finansieres over ramme Område KD)
Åpen hall	100	100	100	100
Garantiansvar utleie NAV	500	2026 dekkes under ramme NAV		
Sommer SFO	150	150	150	150
Nye VTA-plasser – 10 stk	500	500	500	500
Innløs evt. Hjemmel fysio	600	600	600	600
Skole-LOS	468	468	468	468
Prosjekt frivillighet	1 000	1 000	1 000	1 000
Bunnfradrag eiendomsskatt	3 900	3 900	3 900	3 900
Gratis Hall Barn og Unge I Blåbyhallen	1 700	1 700	1 700	1 700
Ikke redusere en legehjemmel	650	650	650	650
Opprettholde dagaktivitetstilbud (demens)	860	860	860	860
Opprettholde mat hjemmeboende	300	300	300	300
Revisjon Kystsoneplan	1000	2026 dekkes under ramme Teknisk		
Reguleringsplaner Indre Havn og Skjåneset	2000			
SUM	**16 169**	**11 769**	**11 769**	**11 769**
Reduksjon på ansvarsnivå post ; *Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» og Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon*	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**

Kommunedirektør	-1 952	-1 952	- 1 952	-1 952
Oppvekst	-3 172	3 172	3 172	3 172
Helse og Omsorg	-3 674	-3 674	-3 674	-3 674
Teknisk og samfunnsutvikling	-2 037	-2 037	-2 037	-2 037
SUM	**-10 835**	**-10 835**	**-10 835**	**-10 835**
Utbytte Vesterålen Energi + Reno Vest	**-5900**			
Justering anslag rammetilskudd	**-10000**	**-10000**	**-10000**	**-10000**
SUM Inndekning	**-26 735**	**-26 735**	**-26 735**	**-26 735**
Økning i resultat	**10 566**	**14 290**	**19 649**	**25 029**

Reduksjon på ansvarsnivå post ; *Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» og Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon*

Sortland kommune skal skjære betydelig ned på bruk av eksterne konsulenter – som brukes og dekkes av budsjettposter som «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» og Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon», samt i investeringsprosjekter.

Interne fullmakter tilpasses slik at alle eksterne innkjøp over 50 000 kr må godkjennes av kommunedirektør ved kommunalsjef og det skal rapporteres til økonomiutvalget i hver tertialrapportering dersom eksterne brukes.

Dersom det er behov for å prioritere ytterligere mellom hvilken ekstern innleie/innkjøp som skal reduseres, så gir kommunestyret fullmakt til formannskapet til å prioritere hvor det skal kuttes. Det legges da frem sak med komplett oversikt over ekstern innleie/innkjøp.

Nærmere om tilpasninger på de enkelte rammeområdene

Kommunedirektør

Sortland kommune skal bruke egen kommuneadvokat til alle saker som krever det og stillingen skal være selvfinansierende jf. forutsetninger ved opprettelsen av stillingen. Interne fullmakter til å bruke eksterne advokater tilpasses dette. Ved bruk av eksterne advokater skal det være godkjent av

kommunedirektøren selv og det skal rapporteres i hver tertialrapportering dersom eksterne advokater brukes på rammeområder.

Sortland kommune skal skjære betydelig ned på bruk av eksterne konsulenter – som brukes og dekkes av budsjettposter som «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» og Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon», samt i investeringsprosjekter. Interne fullmakter tilpasses slik at alle eksterne innkjøp over 50 000 kr må godkjennes av kommunedirektør ved kommunalsjef og det skal rapporteres i hver tertialrapportering dersom eksterne brukes.

Frivilligheten koordineres sektorovergripende og styres av vedtatt plan for Frivillighet. Denne følges opp med at det utpekes en Frivillighetskoordinator. Stilingen finansieres ved at interne ressurser som brukes på de ulike sektorene (Kultur, NAV, Helse og Omsorg, Oppvekst, Teknisk og Samfunnsutvikling, HR/Stab (næring og samfunnsutvikling) samordnes til en ressurs som legges med sektorovergripende funksjon i organisasjonen**.** Dette skal ikke gå ut over sektorenes behov for egen interne koordinering. Det rapporteres til formannskapet tertialvis på måloppnåelse satt i Frivilligmelding og budsjettplan.

Kommunestyret har vedtatt tidligere at prosjekt og utviklingsoppgaver skal leies inn av eksterne. Kommunedirektøren bes følge opp vedtak i sak PS-018/24 og at det gjennomføres snarlig. Organisasjonen rigges for å ha god intern bestiller- kompetanse på prosjekter og på styring under ekstern prosjektledelse.

Tilskuddsportalen er fremhevet av Næring og samfunnsutvikling som et svært viktig verktøy for lag og foreninger i Sortland. Medlemskap/abonnement dekkes innenfor rammen til KD.

Oppvekst

Skole- og barnehagestruktur i Sortland kommune skal ikke bestemmes eller endres administrativt eller i budsjettvedtak**.** Holmstad skole legges ikke ned i BØP-perioden. Eidsfjord barnehage flyttes ikke fra grendehuset til Paviljongen så lenge det hefter en kommunal garanti på lånet til grendelaget. Skoler med kapasitet til å ta flere elever enn det som er i dag skal vurderes til å avlaste andre skoler som har høyt elevtall.

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge fram en sak innen første halvår 2026 om framtidig skole- og barnehagestruktur i Sortland, basert på tidligere kunnskapsgrunnlag og allerede vedtatt samfunnsplan. Det leies ikke inn eksterne konsulenter. Prosess og sak må involvere en bred medvirkning fra bygder, FAU, elever, lærere, barn og unges representant, medvirkningsråd (ungdomsrådet) etc.

Sortland kommune inviterer til etablering av private skoler og barnehager, herunder tilrettelegge for privat overtagelse av eksisterende kommunale skoler/barnehager, slik som ble gjort på Jennestad i 2014.

NAV – og Barnevern vurderes tatt ut av rammeområde Oppvekst og organiseres slik at det helhetlige ansvaret for at virkemidler i NAV, og de støtte, -tilretteleggings og -forebyggende funksjoner som ligger i kommunen styres helhetlig slik at det økende Utenforskapet reduseres. Når NAV leier boliger fra SOBOS eller andre må de legge til grunn innenfor sin egen ramme at det kan oppstå ansvar for ødeleggelser etc. som de vil kunne ha et økonomisk ansvar for.

Helse og Omsorg

Det forventes tatt ut effekt på bruk av KI og digitalisering for eksempel ved bruk av pasientdokumentasjon, journalføring, digital hjemme-oppfølgning, flere elektroniske medisindispensere, øke bruk av telefonkonsultasjoner ved legekontoret, redusere bruk av vikartjenester og overtid på legekontoret, i hjemmetjenesten og på institusjoner.

Prøve ut samlokalisering i praksis uten nye bygg. Ved å samle personalbaser og administrasjon der det er mulig, dele på natt- og vikarressurser og jobbe mer systematisk med tidlig innsats og raskere overgang fra sykehus til riktig omsorgsnivå.

Teknisk og samfunnsutvikling

Kommunestyret har vedtatt at

1. *Ansvaret for gjennomføringen av reguleringsplan for nytt havneavsnitt på Skjåneset tilbakeføres til Sortland havn for en raskere fremdrift.*
2. *Parallelt og koordinert med oppstart av arealplan skal det igangsettes detaljregulering av Kringelen/Skjåneset for å sikre en helhetlig utvikling av kommunens havneaktiviteter.*
3. *Kystvakten har meldt behov for større arealer i Sortland havn. Det krever at arbeidet med reguleringsplanen for Indre havn prioriteres innen utgangen av 2025 for å imøtekomme behovet for arealer for bl.a. for å ivareta cruise, opplagsfartøy, fiskeflåten og mulige hurtigbåtruter i fremtiden.*
4. *Kommunedirektøren bes om å konsultere reinbeitedistriktet om planprosessene, herunder drøfte innholdet før politisk behandling. Dette for å bidra til å sikre samiske interesser og rettigheter i en tidlig fase.*
5. *Det settes av tilstrekkelig midler til gjennomføringen av disse to reguleringsplanene i Sortland kommunes Budsjett og økonomiplan for 2026 – 2029.*

For å finansiere at det gjennomføres to reguleringsplaner i Sortland Havn KF gjøres et direkte nedtrekk på rammen til Teknisk og Samfunnsutvikling for 2026. Det er ønskelig at dette kommer til uttrykk i nedjustert bemanningsnivå på Prosjekt og Utvikling ved neste naturlige avgang. Inntil videre dekkes det under rammen.

25. Kommunedirektøren bes hensynta følgende signaler fra kommunestyret ved gjennomføring av kostnadsbesparende tiltak i punkt 24 for 2026:

- Oppsigelser skal unngås. Reduksjon i lønnskostnader skal skje etter naturlige avganger.
- Reduksjon av stillinger ved naturlige avganger skal fortrinnsvis skje i administrative stillinger og ikke stillinger i direkte tjenesteproduksjon.
- Bruk av konsulentkostnader skal reduseres betydelig innenfor alle rammeområdene.
- Redusere bruk av innleie fra vikarbyråer
- Redusere bruk av overtid
- Ha tett dialog med ansatte og tillitsvalgte.
- Etablere porteføljestyring av investeringer.
- Aktiv gjeldsforvaltning. Legg fram strategi for rentebinding, refinansiering og justert avdragsprofil som reduserer netto finansutgifter.
- Grep mot sykefravær: Målrettet arbeidsmiljøoppfølging i enheter over terskel, raskere tilrettelegging ved delvis fravær, og aktiv vikarstyring.
- Kompetansebygging med intern deling. Flytt mest mulig kurs til interne fagdager og digitale formater.
- Grep mot oppsigelser grunnet at kommunen ikke tilrettelegger for ansatte: Vedta i ADMU at alle ansatte i turnus har krav på tilrettelegging av arbeidstid så langt det er mulig, dersom familiesituasjonen eller andre forhold krever det.
- E-signering på alle relevante kontrakter, standardiserte digitale skjema, og strammere tilgangsstyring (rydde opp i lisenser og avvikle ubrukt programvare).

26. Økonomiske endringer på investering i forhold til kommunedirektørens forslag

Investeringer (ikke selvkost)	2026	2027	2028	2029
salg tomt Nortura	-25 000			
salg tomt bankplass/gamle brannstasjon	-15 000			
salg PPD	-5 000			
Regulering Rundheia/Lamarka	300			
Salg tomter Rundheia/Lamarka		-20 000		
Flerbrukshall	62 700	-62 700		
Sammenkobling Bjørklundveien-Vesterveien	-16 500	16 500		
Eidsfjord Barnehage	-1 500			
Salg Skytterhaugen	-20 000			
Avløp Skytterhaugen	20 000			
SUM	**0**	**-66 200**		
Investeringer selvkost				
Storvatnet	-16 000	16 000		

Bakgrunn:

- Salg av tomt Nortura iht vedtak i Kommunestyret 30.10.2025
- Gamle brannstasjon og bankplassen skal selges uten klausul.
- Flerbrukshallen fremskyndes med oppstart bygging så snart som mulig i 2026 og ferdigstillelse i 2027. Viktig etter at Nordland Fylkeskommune har satt av penger i 2026.
- Områderegulering Lamarka/Rundheia tas som investering i 2026. Salg av regulerte tomter gjøres i 2027.
- Salg av Skytterhaugen og bruk av inntektene til å finansiere avløp i.h.t vedtak i Formannskapet 5.juni 2025. Det fremmes sak med tilkobling til nytt anlegg via Markveien.
- Bygging av sammenkobling Vesterveien - Bjørklundveien forskyves til 2027 da det trengs tid i 2026 til å gjennomføre ferdig prosjektering, anbudsprosess og grunnerverv.
- Bygning av demning Storvatnet forskyves til 2027 da det først må fås nødvendig avklaringer i forhold til konsesjonsforhold med NVE.

27. I løpet av 1. halvår 2026 skal det fremlegges oppdaterte budsjett/kostnadsberegninger for:

- Sammenkobling av Bjørklundveien – Vesterveien
- Rundkjøring Bjørklundveien – rv82 og alternativt T-kryss med sidefelt og lysregulering.

28. For å styrke kvaliteten på tjenestene og oppnå økonomiske besparelser fra og med 2027 bes kommunedirektøren om å iverksette følgende tiltak i 2026:

1. Invitere til offentlig-privat samarbeid (OPS) for videre investeringer og drift innenfor helse og omsorg.
2. Igangsette tverrfaglig prosjekt om «Generasjoner som bor sammen» og søke KS/Statsforvalter eller andre om prosjektstøtte. Hvordan Sortland kommune kan utvikle en helhetlig strategi for å legge til rette for at flere eldre kan bo hjemme lenger, herunder hvordan kommunen kan

stimulere til at flere generasjoner bor sammen under samme tak eller i tilknytning til hverandre. Dette bør utredes:

a. Demografiske utviklingstrekk og dagens bo- og tjenestesituasjon for eldre i Sortland.
b. Lavterskel støtte, veiledning, velferdsteknologi og tjenester som gjør det enklere for familier å ta imot eldre hjemme.
c. Hvordan kommunen kan bruke og styrke bruken av startlån, tilskudd til boligtilpasning og andre statlige ordninger som muliggjør generasjonsboliger.
d. Om kommunen innenfor lovverket kan bruke reduserte byggesaksgebyrer, justert eiendomsskatt eller andre lokale insentiver for å stimulere til generasjonsboliger.
e. Eventuelle kostnader og gevinster ved økt hjemmebasert omsorg og redusert behov for institusjonsplasser.

Protokolltilførsel - Innspill fra Venstre fremmet av ordfører, foreslått av Grete Ellingsen, Høyre

Sortland Venstre – Budsjett og Økonomiplan 2026–2029

Innledning

Sortland kommune står i en **utfordrende økonomisk situasjon**. Etter flere år med høy investeringstakt og låneopptak vil gjelden nærme seg **1,8 milliarder kroner innen 2029**, mens disposisjonsfondet i praksis er tomt fra 2025. Samtidig øker utgiftene til eldreomsorg med over **120 millioner kroner** de neste ti årene, mens kostnadene på oppvekstfeltet må reduseres. Dette **krever strukturelle grep og rask omstilling av tjenestene**.

Budsjettforslaget legger opp til en midlertidig videreføring av dagens skoler og barnehager i 2026 for å sikre lovpålagt medvirkning og en grundig prosess som gir legitimitet og kvalitet i beslutningene.

Prosessen kan gi et annet resultat enn kommunedirektørens forslag, og det er viktig å ha rom for å vurdere både sammenslåing og opprettholdelse av enheter. Reverseringen i 2026 er derfor ikke et forsøk på å låse strukturen, men et grep for å gi tid til en forsvarlig prosess.

Samtidig synliggjøres at strukturendringer kan gi økonomiske gevinster fra 2027, basert på kommunedirektørens beregninger, uten å forskuttere utfallet. Disposisjonsfondet brukes som buffer for å absorbere kostnader i overgangsperioden, samtidig som fondet bygges opp igjen for langsiktig robusthet. Dette gir kommunen mulighet til å gjennomføre en forsvarlig prosess uten å svekke bærekraften i økonomien.

Inntekter er mer enn rammeoverføringer

Vi kan ikke basere oss på at staten alene skal løse utfordringene. Sortland har egne muligheter – særlig gjennom havbruksnæringen – som ikke er utnyttet godt nok. Å vente på rammeoverføringer samtidig som vi overser lokale inntektsmuligheter, er ikke bærekraftig politikk.

Venstre legger frem et budsjett som tar realitetene på alvor: **satse på grønn omstilling, digitalisering, forebygging og kompetanse**, samtidig som vi tilrettelegger for vekst i havbruksnæringen.

Sortland skal være en **aktiv kystkommune – ikke en passiv mottaker av rammetilskudd fra staten**.

1. Verbalforslag

1.1 Skolestruktur og kvalitet

Sortland Venstre har reversert kommunedirektørens forslag om kutt ved Holmstad skole/SFO, Jennestad barnehage og Eidsfjord barnehage for å sikre kvalitet og levende lokalsamfunn. Samtidig ser vi at

demografiske endringer – med færre barn i grunnskole- og barnehagealder nasjonalt og lokalt – **krever en helhetlig plan for fremtidens oppvekstilbud**.

Innen høsten 2026 skal det fremmes en sak om en robust og bærekraftig struktur for skoler og barnehager med universell utforming. Dette inkluderer vurdering av sammenslåing og modernisering av små enheter for å **sikre gode læringsmiljø, effektiv ressursbruk og høy kvalitet – uten forhastede kutt som svekker tilbudet**.

1.2 Eldreomsorg og forebygging

Sortland kommune skal utarbeide en langsiktig plan for eldreomsorgen med fokus på forebyggende tjenester, tilrettelagte boliger og styrket hjemmetjeneste. Dette skal sikre gode og trygge tjenester, samtidig som behovet for kostbare institusjonsplasser forebygges. Forebygging og tilrettelegging gir bedre livskvalitet og lavere kostnader på sikt.

1.3 Kompetanse og heltidskultur

Kommunen skal utarbeide en strategisk kompetanseplan for helse- og omsorgssektoren og iverksette tiltak for **rekruttering, heltidskultur og kompetanseheving**. Dette skal oppnås gjennom målrettet kompetanseutvikling, rekruttering og organisering av arbeidstid.

Tiltaket vil gi bedre kontinuitet, kvalitet og produktivitet, redusert sykefravær og administrasjonskostnader, samt styrke kommunens attraktivitet som arbeidsgiver.

1.4 Økonomisk kontroll og investeringer

For alle investeringsprosjekter over ti millioner kroner skal det gjennomføres konsekvensanalyser som vurderer både driftsøkonomi og klimafotavtrykk.

Vannforsyningsprosjekter skal prioriteres der kost-nytte-effekten er best dokumentert. Dette viser at kommunen tar økonomisk og miljømessig ansvar i sine investeringer.

I tillegg skal disposisjonsfondet brukes som en buffer, ikke som en engangsreserve som tømmes. Det skal utarbeides en plan for å bygge fondet opp igjen, med klare mål for årlig avsetning, prioritering av inntektsøkende tiltak og kostnadsreduksjoner. Strategien skal sikre kommunens langsiktige økonomiske handlefrihet og redusere risikoen ved fremtidige svingninger i inntekter og utgifter.

1.5 Interkommunalt samarbeid

Sortland kommune skal ta initiativ til interkommunalt samarbeid i Vesterålen for å sikre faglig bærekraft og effektivisering. Innen utgangen av 2026 skal det legges frem en plan som konkretiserer hvilke tjenester som skal samordnes med nabokommunene.

Planen skal inneholde oversikt over aktuelle tjenesteområder – samt beregninger av forventede besparelser og tidsfrister for gjennomføring.

Kommunestyret skal årlig følge opp fremdriften og sikre at samarbeidet gir dokumenterte økonomiske og faglige gevinster.

1.6 Reduksjon av administrasjonskostnader

Kommunestyret ber administrasjonen gjennomføre en analyse av ressursbruk til administrasjon og styring basert på KOSTRA-tall for sammenlignbare kommuner (gruppe 7). Analysen skal identifisere områder med høyere kostnader og foreslå tiltak for effektivisering.

Tallene viser at Sortland har høyere administrasjonskostnader per innbygger enn gjennomsnittet. Dette gir et effektiviseringspotensial på om lag **2 millioner kroner årlig** dersom kostnadene reduseres til gjennomsnittsnivå.

Administrasjonen skal rapportere til kommunestyret med konkrete forslag og beregnet innsparing innen 1. tertial 2026, med sikte på å oppnå en reduksjon på minimum **3–4 millioner kroner årlig fra 2027**.

2. Driftstiltak i budsjett og økonomiplanen

2.1 Grønn omstilling og bærekraft

Sortland kommune skal fra 2027 integrere klimabudsjett og klimaregnskap i økonomiplanen. Dette gir et tydelig rammeverk for målrettede tiltak som reduserer klimagassutslipp og øker energieffektiviteten. Satsingen skal ikke bare kutte kommunens klimafotavtrykk, men også bidra til lavere driftskostnader over tid – slik at vi oppnår både miljømessige og økonomiske gevinster.

2.2 Reversering av kutt ved Holmstad skole og Jennestad og Eidsfjord barnehager

Sikrer oppvekstilbudet i lokalsamfunnene, samtidig som vi jobber med en langsiktig plan for en robust og bærekraftig skolestruktur.

2.3 Reversering av kutt i dagaktivitetstilbud for personer med demens

Dagaktivitets tilbudet forebygger raskere sykdomsutvikling og reduserer omsorgsbyrden for pårørende og reduserer risiko for økt behov for institusjonsplasser og langsiktige kostnader.

2. 4 Fjerne demokratistøtten

Omdisponeres og brukes til dagaktivitetstilbud for personer med demens.

2.5 Redusert energiforbruk i kommunale bygg

LED-belysning, varmepumper og styringssystemer gir dokumentert effekt og varige besparelser.

2. 6 Digitalisering og effektivisering

Sortland kommune skal utarbeide en helhetlig plan for økt digitalisering av kommunale tjenester. Planen skal omfatte:

- **Automatisering av søknadsprosesser** reduserer behandlingstid og sikrer bedre kvalitet.
- **Effektivisering av fakturabehandling og arkivfunksjoner** gir færre manuelle timer og høyere presisjon.

2.7 Økt bruk av velferdsteknologi i helse- og omsorgstjenestene

Styrker kvaliteten og tilgjengeligheten. Tiltakene vil gi mer effektive tjenester, bedre ressursutnyttelse og høyere kvalitet for innbyggerne, samtidig som kommunen oppnår kostnadsbesparelser over tid.

2.8 Bedre utnyttelse av velferdsteknologi

Trygghetsalarmer, digitale tilsyn og medisindispensere reduserer behovet for dyre tjenester.

2.9 Optimalisering av innkjøpsavtaler

Samordning og reforhandling gir direkte besparelser med lav implementeringskostnad.

2.10 Reduksjon i eksterne konsulentoppdrag

Flere oppgaver forutsettes løst internt, noe som gir umiddelbar effekt.

2.11 Havbruk og lokal verdiskaping

Sortland kommune skal:

- Identifisere og tilrettelegge nye områder for oppdrett, med sikte på bærekraftig vekst.
    - Etablere et fast dialogforum med havbruksnæringen for å sikre gode rammebetingelser og lokal verdiskaping.
    - Rullere kystsoneplanen for å tilpasse arealbruk til fremtidige behov.
    - Samarbeide med Sortland videregående skole om kompetanseprogrammer som styrker rekruttering og fagmiljø.

Disse tiltakene vil styrke havbruksnæringen som inntektskilde og bidra til økt verdiskaping i lokalsamfunnet. Klarering av nye oppdrettsområder kan alene gi tilleggsutbetalinger på opptil **5 millioner kroner** gjennom Havbruksfondet annet hvert år.

2.12 Vann, avløp og VVA

Sanering og oppgradering av ledningsnettet vil redusere lekkasjer og dermed redusere behovet for ny demning i Storvannet.

3. Tabell: Driftstiltak (i millioner kroner)

Budsjettforslaget tar utgangspunkt i kommunens reelle utfordringer: høy gjeld, tomt disposisjonsfond og behov for strukturelle grep. Forslaget er realistisk fordi det bygger på kjente innsparingspotensialer (digitalisering, innkjøpsoptimalisering, administrasjonskutt) og mulige inntekter fra havbruk.

Beløp i () er reduserte kostnader og økte inntekter

Drift:	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Holmstad skole/SFO – reversert	1 600			
Jennestad barnehage	0			
Eidsfjord barnehage –	0			
Barnehage og skolestruktur * *Samlet effekt av strukturtiltak fra 2027 (erstatter enkeltposter)*		(5 600)	(6 100)	(6 100)
Klimabudsjett og klimaregnskap	500	1 000	1 000	1 000
Dagaktivitetstilbud for personer med demens	860	860	860	860
Fjerning av demokratistøtten	(871)	(871)	(871)	(871)
Redusert energiforbruk	(600)	(900)	(1 200)	(1 200)
Digitalisering	(750)	(1 130)	(1 500)	(1 500)
Velferdsteknologi	(400)	(600)	(800)	(800)

Innkjøpsoptimalisering	(500)	(500)	(500)	(500)
Konsulentkutt	(500)	(500)	(500)	(500)
Ny klarering av havbruksområder	0	(5 000)	0	(5 000)
Tilførsel disposisjonsfond netto etter KLP-innskudd	(661)	(13611)	(9611)	(14610)

*****Linjen 'Barnehage og skolestruktur' erstatter kommunedirektørens opprinnelige kutt (Holmstad, Jennestad, Eidsfjord, lærerårsverk) og gir samlet effekt fra 2027. Reverseringene i 2026 er midlertidige for å sikre prosess og medvirkning.

Vann, avløp og VVA	***2026***	***2027***	***2028***	***2029***
Storvannet damanlegg – reversert	(18 000)	–	–	–
HP vann – diverse tiltak	5 000	–	–	–
Systematisk utskifting ledningsnett	13 000			

Ordfører Grete Ellingsen hadde invitert gruppelederne fra partiene som ikke er valgt inn i Formannskapet; Rødt, Venstre, MDG og INP til å delta i møtet under formannskapets behandling av PS-sak 129/25, hvor de kunne stille spørsmål eller komme med kommentarer.
Representant som møtte; Lasse Marthinussen (INP)

Permisjon:
Repr. Einar Mårstad (H) ba om permisjon og forlot møtet kl. 13:00
Repr. Frank Ludvigsen (H) møtte for Mårstad.
Det er 9 repr. tilstede under behandling av saken.

Kommunedirektør Trond Stenhaug redegjorde for saken. (Vedlegg)

Votering:
Forslagene fra AP falt med 2 stemmer (1 AP, 1 SV) mot 7 stemmer (6 H, 1 FRP)
Kommunedirektørens innstilling falt enstemmig.
Forslag fra H, FRP vedtatt med 7 stemmer (6 H, 1 FRP) mot 2 stemmer (1 AP, 1 SV)

Formannskapet PS - 129/25 VEDTAK:
Budsjett- og økonomiplan (BØP) 2026 -2029

INNSTILLING FRA FORMANNSKAPET

1. Kommunestyret vedtar Budsjett 2026 og økonomiplan 2026 – 2029 med endringer i.h.t punkt 24 for drift og punkt 26 for investeringer for de mål, rammer og tiltak som kommer frem for det enkelte rammeområdet.

Økonomiplanens første år utgjør kommunens årsbudsjett for 2026.

2. Kommunestyret legger til grunn måltall og handlingsregler vedtatt i budsjettsak 113/23.

Måltallene innarbeides i revisjon av økonomireglementet og skal sikre forsvarlig drift av kommunen og muliggjøre oppbygging av disposisjonsfondet.

3. Driftsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt drift» § 5-4 første og andre ledd.

4. Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt investering» §5-5 første og andre ledd.

I sak 98/25 vedtok kommunestyret følgende*: Kommunestyret ber kommunedirektøren synliggjøre de økonomiske konsekvenser utbygningsavtaler utgjør i budsjett og økonomiplan.*

Kommunestyret ber kommunedirektøren kvalitetssikre om manglende oppstilling av oversikt over økonomiske forpliktelser kommunen har etter inngåtte utbyggingsavtaler er forenelig med kommunelovens krav til budsjett- og økonomiplan. '

5. *Lånerammen for investeringer settes for 2026 til 111,156 MNOK.*

I tillegg tas det opp 40 MNOK i startlån hos Husbanken - til videre utlån, jfr. punkt 20. Låneopptak for investeringer i varige driftsmidler for resten av økonomiplanperioden settes til 237, 300 MNOK i 2027, 15,240 MNOK i 2028 og 9,320MNOK i 2029.

6. Inntekt og formueskatt settes til maksimal sats i henhold til Stortingets vedtak.

7. I medhold til lov om eigedomsskatt til kommunane (eigedomsskattelova) §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2026:

Eiendomsskattesatsen utskrives med 4 ‰ for bolig- og fritidseiendom og 7 ‰ for alle andre eiendommer i henhold til eiendomsskattelovens § 2 og 3. Bunnfradrag for godkjente bolig- og fritidseiendommer settes til kr. 200.000.

a. Eiendomsskatt skrives ut i henhold til vedtatte eiendomsskattevedtekter.

b. Eiendomsskatt forfaller til betaling med samme terminer som øvrige kommunale avgifter.

c. Etter eiendomsskatteloven § 7a skal det innvilges fritak for eiendomsskatt for så vidt gjelder private barnehager og skoler, som ikke driver på kommersielt grunnlag. Videre kan eiendommer som eies av stiftelser eller organisasjoner, som ivaretar kommunens gavn eller tarv og som ikke driver på kommersielt grunnlag, herunder bygdehus og idrettsanlegg som er åpne for alle, av kommunestyret innvilges fritak for eiendomsskatt.

d. For skatteåret 2026 skal det gis fritak for eiendom iht. eiendomsskatteloven § 7 bokstav a) for Kulturfabrikken Eiendom AS – gnr. 15 bnr. 31 seksjon 1, 6 og 7.

e. For 2026 gjennomføres en kontormessig oppjustering av gjeldende takster, (i henhold til

Eiendomsskattelovens § 8A-4) med 10 %.

8. Budsjett 2026 for Kulturfabrikken Sortland KF vedtas med en overføring fra kommunen på 26,06 MNOK. Kommunestyret ber styret i Kulturfabrikken KF sikre at foretaket reduserer merforbruket mest mulig før det går tilbake til kommunen 1.5.2026.

9. Nye gebyr- og betalingssatser for pleie og omsorg i 2026 vedtas i henhold til vedlagt tabell i saken jfr. Vedlegg 2.

10. Priser på kommunale tjenester som endres fra 01.01.26 jfr. også vedlegg 1:

1. Vann, abonnementsgebyr: kr. 1.469 + mva. (+ 10,2 %)

2. Vann, forbruksgebyr: kr. 18,59 + mva. (+ 24 %)

3. Avløp, abonnementsgebyr: kr. 1.914 + mva. (+ 68 %)

4. Avløp, forbruksgebyr: kr. 21,42 + mva. (+ 64,4 %)

5. Feieavgift: kr. 850 + mva. (+ 22,7 %)

6. Omregningsfaktor for stipulert forbruk beholdes på 1,2 i henhold til anbefaling fra Norsk vann samt forurensningsforskriften § 16-4, første ledd**.**

7. Gebyr for etablererprøve fastsettes til maksbeløp.

11. Gebyrregulativ for husholdningsrenovasjon og slam vedtas i tråd med vedlegg 3 fra Reno-Vest IKS. Det forutsettes at abonnenter fortsatt kan levere 3 kubikk gratis betalingsavfall pr år. Reno Vest IKS må ved fastsettelse av gebyrer forholde seg til praksis for beregning av gebyr for innbyggere i Sortland kommune.

12. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 8,184 MNOK til Den Norske kirke v/Sortland

kirkekontor inkl. kommunal tjenesteyting. Kommunestyret vedtar at PPD- eiendommen legges ut for salg i det åpne markedet med en klausul om at den skal brukes til trossamfunn og imøteser Menighetsrådets interesse for å kjøpe eiendommen.

13. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 1,6 MNOK til Vesterålsrådet.

14. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 0,6 MNOK til RKK.

15. Kommunestyret vedtar for 2026 et tilskudd på 4,84 MNOK til PPD.

16. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta nødvendige budsjettekniske tilpasninger og pensjonsjusteringer.

17. Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å fordele budsjett på ansvars- og artsnivå innenfor rammene.

18. Enkeltvedtak som fattes i løpet av 2026 som medfører budsjettmessige konsekvenser for 2026-2029 skal også inneholde et oppdatert handlingsprogram med saldering for hele økonomiplanperioden. Utbyggingsavtaler som inngås og som har budsjettmessige konsekvenser skal være saldert innenfor økonomiplanperioden.

19. Sortland kommune vedtar økt bosetting av 20 flyktninger i 2026, det bosettes ingen enslige mindreårige under 15 år. Sortland kommune skal styrke arbeidet for at allerede bosatte flyktninger skal bo videre her, få seg jobber og gjerne kjøpe bolig.

20. Lånerammen på startlånsmidler fra Husbanken settes til 40 MNOK for 2026.

21. Med bakgrunn i demografiske og økonomiske utfordringer bes kommunedirektøren fortsette utrede organisasjon og tjenesteproduksjonsstruktur. Dette forelegges politisk behandling i løpet av 2026.

22. Kommunedirektøren gis fullmakt til å oppta en løpende trekkrettighet (kassekreditt) på inntil 140 MNOK fra 1. januar 2026.

23. Endringer i forskrifter

Forskrift om vann- og avløpsgebyr, Sortland kommune endres slik at den støtter opp om politisk føring om å tilrettelegge for at generasjoner kan bo sammen jf. pkt 28. Forskriftsendring går som egen sak.

24. Økonomiske endringer i forhold til kommunedirektørens fremlagte forslag til driftsbudsjett for 2026

Budsjettfremlegget er ikke konsekvent på om kommunestyret skal budsjettere på rammenivå eller ikke. Kommunestyret inviteres til å budsjettere på rammer for senere at man skal gi fullmakt til kommunedirektør til å fordele rammene på ansvar og artsnivå. Kommunestyret ber kommunedirektøren avklare om det er behov for endringer i økonomireglementet med hensyn til hvordan man budsjetterer.

Punkter som endres på ansvar og artsnivå	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Demokratistøtte	871	871	871	871
Dirigent demenskor	70	70	70	70
Gerdas Hus	200	200	200	200
Kjøp av tjenester Visit Vesterålen	900			
Tilskudd bygdehus	400	400	400	400

Tilskuddsportalen	38	36	56	(tilskudds-portalen finansieres over ramme Område KD)
Åpen hall	100	100	100	100
Garantiansvar utleie NAV	500	2026 dekkes under ramme NAV		
Sommer SFO	150	150	150	150
Nye VTA-plasser – 10 stk	500	500	500	500
Innløs evt. Hjemmel fysio	600	600	600	600
Skole-LOS	468	468	468	468
Prosjekt frivillighet	1 000	1 000	1 000	1 000
Bunnfradrag eiendomsskatt	3 900	3 900	3 900	3 900
Gratis Hall Barn og Unge I Blåbyhallen	1 700	1 700	1 700	1 700
Ikke redusere en legehjemmel	650	650	650	650
Opprettholde dagaktivitetstilbud (demens)	860	860	860	860
Opprettholde mat hjemmeboende	300	300	300	300
Revisjon Kystsoneplan	1000	2026 dekkes under ramme Teknisk		
Reguleringsplaner Indre Havn og Skjåneset	2000			
SUM	**16 169**	**11 769**	**11 769**	**11 769**
Reduksjon på ansvarsnivå post ; *Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» og Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon*	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Kommunedirektør	-1 952	-1 952	- 1 952	-1 952
Oppvekst	-3 172	3 172	3 172	3 172
Helse og Omsorg	-3 674	-3 674	-3 674	-3 674

Teknisk og samfunnsutvikling	-2 037	-2 037	-2 037	-2 037
SUM	**-10 835**	**-10 835**	**-10 835**	**-10 835**
Utbytte Vesterålen Energi + Reno Vest	**-5900**			
Justering anslag rammetilskudd	**-10000**	**-10000**	**-10000**	**-10000**
SUM Inndekning	**-26 735**	**-26 735**	**-26 735**	**-26 735**
Økning i resultat	**10 566**	**14 290**	**19 649**	**25 029**

Reduksjon på ansvarsnivå post ; *Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» og Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon*

Sortland kommune skal skjære betydelig ned på bruk av eksterne konsulenter – som brukes og dekkes av budsjettposter som «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» og Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon», samt i investeringsprosjekter.

Interne fullmakter tilpasses slik at alle eksterne innkjøp over 50 000 kr må godkjennes av kommunedirektør ved kommunalsjef og det skal rapporteres til økonomiutvalget i hver tertialrapportering dersom eksterne brukes.

Dersom det er behov for å prioritere ytterligere mellom hvilken ekstern innleie/innkjøp som skal reduseres, så gir kommunestyret fullmakt til formannskapet til å prioritere hvor det skal kuttes. Det legges da frem sak med komplett oversikt over ekstern innleie/innkjøp.

Nærmere om tilpasninger på de enkelte rammeområdene

Kommunedirektør

Sortland kommune skal bruke egen kommuneadvokat til alle saker som krever det og stillingen skal være selvfinansierende jf. forutsetninger ved opprettelsen av stillingen. Interne fullmakter til å bruke eksterne advokater tilpasses dette. Ved bruk av eksterne advokater skal det være godkjent av kommunedirektøren selv og det skal rapporteres i hver tertialrapportering dersom eksterne advokater brukes på rammeområder.

Sortland kommune skal skjære betydelig ned på bruk av eksterne konsulenter – som brukes og dekkes av budsjettposter som «Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon» og Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon», samt i investeringsprosjekter. Interne fullmakter tilpasses slik at alle eksterne innkjøp over 50 000 kr må godkjennes av kommunedirektør ved kommunalsjef og det skal rapporteres i hver tertialrapportering dersom eksterne brukes.

Frivilligheten koordineres sektorovergripende og styres av vedtatt plan for Frivillighet. Denne følges opp med at det utpekes en Frivillighetskoordinator. Stilingen finansieres ved at interne ressurser som brukes på de ulike sektorene (Kultur, NAV, Helse og Omsorg, Oppvekst, Teknisk og Samfunnsutvikling, HR/Stab (næring og samfunnsutvikling) samordnes til en ressurs som legges med sektorovergripende funksjon i organisasjonen**.** Dette skal ikke gå ut over sektorenes behov for egen interne koordinering. Det rapporteres til formannskapet tertialvis på måloppnåelse satt i Frivilligmelding og budsjettplan.

Kommunestyret har vedtatt tidligere at prosjekt og utviklingsoppgaver skal leies inn av eksterne. Kommunedirektøren bes følge opp vedtak i sak PS-018/24 og at det gjennomføres snarlig. Organisasjonen rigges for å ha god intern bestiller- kompetanse på prosjekter og på styring under ekstern prosjektledelse.

Tilskuddsportalen er fremhevet av Næring og samfunnsutvikling som et svært viktig verktøy for lag og foreninger i Sortland. Medlemskap/abonnement dekkes innenfor rammen til KD.

Oppvekst

Skole- og barnehagestruktur i Sortland kommune skal ikke bestemmes eller endres administrativt eller i budsjettvedtak**.** Holmstad skole legges ikke ned i BØP-perioden. Eidsfjord barnehage flyttes ikke fra grendehuset til Paviljongen så lenge det hefter en kommunal garanti på lånet til grendelaget. Skoler med kapasitet til å ta flere elever enn det som er i dag skal vurderes til å avlaste andre skoler som har høyt elevtall.

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge fram en sak innen første halvår 2026 om framtidig skole- og barnehagestruktur i Sortland, basert på tidligere kunnskapsgrunnlag og allerede vedtatt samfunnsplan. Det leies ikke inn eksterne konsulenter. Prosess og sak må involvere en bred medvirkning fra bygder, FAU, elever, lærere, barn og unges representant, medvirkningsråd (ungdomsrådet) etc.

Sortland kommune inviterer til etablering av private skoler og barnehager, herunder tilrettelegge for privat overtagelse av eksisterende kommunale skoler/barnehager, slik som ble gjort på Jennestad i 2014.

NAV – og Barnevern vurderes tatt ut av rammeområde Oppvekst og organiseres slik at det helhetlige ansvaret for at virkemidler i NAV, og de støtte, -tilretteleggings og -forebyggende funksjoner som ligger i kommunen styres helhetlig slik at det økende Utenforskapet reduseres. Når NAV leier boliger fra SOBOS eller andre må de legge til grunn innenfor sin egen ramme at det kan oppstå ansvar for ødeleggelser etc. som de vil kunne ha et økonomisk ansvar for.

Helse og Omsorg

Det forventes tatt ut effekt på bruk av KI og digitalisering for eksempel ved bruk av pasientdokumentasjon, journalføring, digital hjemme-oppfølgning, flere elektroniske medisindispensere, øke bruk av telefonkonsultasjoner ved legekontoret, redusere bruk av vikartjenester og overtid på legekontoret, i hjemmetjenesten og på institusjoner.

Prøve ut samlokalisering i praksis uten nye bygg. Ved å samle personalbaser og administrasjon der det er mulig, dele på natt- og vikarressurser og jobbe mer systematisk med tidlig innsats og raskere overgang fra sykehus til riktig omsorgsnivå.

Teknisk og samfunnsutvikling

Kommunestyret har vedtatt at

1. *Ansvaret for gjennomføringen av reguleringsplan for nytt havneavsnitt på Skjåneset tilbakeføres til Sortland havn for en raskere fremdrift.*

2. *Parallelt og koordinert med oppstart av arealplan skal det igangsettes detaljregulering av Kringelen/Skjåneset for å sikre en helhetlig utvikling av kommunens havneaktiviteter.*
3. *Kystvakten har meldt behov for større arealer i Sortland havn. Det krever at arbeidet med reguleringsplanen for Indre havn prioriteres innen utgangen av 2025 for å imøtekomme behovet for arealer for bl.a. for å ivareta cruise, opplagsfartøy, fiskeflåten og mulige hurtigbåtruter i fremtiden.*
4. *Kommunedirektøren bes om å konsultere reinbeitedistriktet om planprosessene, herunder drøfte innholdet før politisk behandling. Dette for å bidra til å sikre samiske interesser og rettigheter i en tidlig fase.*
5. *Det settes av tilstrekkelig midler til gjennomføringen av disse to reguleringsplanene i Sortland kommunes Budsjett og økonomiplan for 2026 – 2029.*

For å finansiere at det gjennomføres to reguleringsplaner i Sortland Havn KF gjøres et direkte nedtrekk på rammen til Teknisk og Samfunnsutvikling for 2026. Det er ønskelig at dette kommer til uttrykk i nedjustert bemanningsnivå på Prosjekt og Utvikling ved neste naturlige avgang. Inntil videre dekkes det under rammen.

25. Kommunedirektøren bes hensynta følgende signaler fra kommunestyret ved gjennomføring av kostnadsbesparende tiltak i punkt 24 for 2026:

- Oppsigelser skal unngås. Reduksjon i lønnskostnader skal skje etter naturlige avganger.
- Reduksjon av stillinger ved naturlige avganger skal fortrinnsvis skje i administrative stillinger og ikke stillinger i direkte tjenesteproduksjon.
- Bruk av konsulentkostnader skal reduseres betydelig innenfor alle rammeområdene.
- Redusere bruk av innleie fra vikarbyråer
- Redusere bruk av overtid
- Ha tett dialog med ansatte og tillitsvalgte.
- Etablere porteføljestyring av investeringer.
- Aktiv gjeldsforvaltning. Legg fram strategi for rentebinding, refinansiering og justert avdragsprofil som reduserer netto finansutgifter.
- Grep mot sykefravær: Målrettet arbeidsmiljøoppfølging i enheter over terskel, raskere tilrettelegging ved delvis fravær, og aktiv vikarstyring.
- Kompetansebygging med intern deling. Flytt mest mulig kurs til interne fagdager og digitale formater.
- Grep mot oppsigelser grunnet at kommunen ikke tilrettelegger for ansatte: Vedta i ADMU at alle ansatte i turnus har krav på tilrettelegging av arbeidstid så langt det er mulig, dersom familiesituasjonen eller andre forhold krever det.
- E-signering på alle relevante kontrakter, standardiserte digitale skjema, og strammere tilgangsstyring (rydde opp i lisenser og avvikle ubrukt programvare).

26. Økonomiske endringer på investering i forhold til kommunedirektørens forslag

Investeringer (ikke selvkost)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
salg tomt Nortura	-25 000			
salg tomt bankplass/gamle brannstasjon	-15 000			
salg PPD	-5 000			
Regulering Rundheia/Lamarka	300			
Salg tomter Rundheia/Lamarka		-20 000		

Flerbrukshall	62 700	-62 700		
Sammenkobling Bjørklundveien-Vesterveien	-16 500	16 500		
Eidsfjord Barnehage	-1 500			
Salg Skytterhaugen	-20 000			
Avløp Skytterhaugen	20 000			
SUM	**0**	**-66 200**		
Investeringer selvkost				
Storvatnet	-16 000	16 000		

Bakgrunn:

- Salg av tomt Nortura iht vedtak i Kommunestyret 30.10.2025
- Gamle brannstasjon og bankplassen skal selges uten klausul.
- Flerbrukshallen fremskyndes med oppstart bygging så snart som mulig i 2026 og ferdigstillelse i 2027. Viktig etter at Nordland Fylkeskommune har satt av penger i 2026.
- Områderegulering Lamarka/Rundheia tas som investering i 2026. Salg av regulerte tomter gjøres i 2027.
- Salg av Skytterhaugen og bruk av inntektene til å finansiere avløp i.h.t vedtak i Formannskapet 5.juni 2025. Det fremmes sak med tilkobling til nytt anlegg via Markveien.
- Bygging av sammenkobling Vesterveien - Bjørklundveien forskyves til 2027 da det trengs tid i 2026 til å gjennomføre ferdig prosjektering, anbudsprosess og grunnerverv.
- Bygning av demning Storvatnet forskyves til 2027 da det først må fås nødvendig avklaringer i forhold til konsesjonsforhold med NVE.

27. I løpet av 1. halvår 2026 skal det fremlegges oppdaterte budsjett/kostnadsberegninger for:

- Sammenkobling av Bjørklundveien – Vesterveien
- Rundkjøring Bjørklundveien – rv82 og alternativt T-kryss med sidefelt og lysregulering.

28. For å styrke kvaliteten på tjenestene og oppnå økonomiske besparelser fra og med 2027 bes kommunedirektøren om å iverksette følgende tiltak i 2026:

1. Invitere til offentlig-privat samarbeid (OPS) for videre investeringer og drift innenfor helse og omsorg.
2. Igangsette tverrfaglig prosjekt om «Generasjoner som bor sammen» og søke KS/Statsforvalter eller andre om prosjektstøtte. Hvordan Sortland kommune kan utvikle en helhetlig strategi for å legge til rette for at flere eldre kan bo hjemme lenger, herunder hvordan kommunen kan stimulere til at flere generasjoner bor sammen under samme tak eller i tilknytning til hverandre. Dette bør utredes:
    a. Demografiske utviklingstrekk og dagens bo- og tjenestesituasjon for eldre i Sortland.
    b. Lavterskel støtte, veiledning, velferdsteknologi og tjenester som gjør det enklere for familier å ta imot eldre hjemme.
    c. Hvordan kommunen kan bruke og styrke bruken av startlån, tilskudd til boligtilpasning og andre statlige ordninger som muliggjør generasjonsboliger.
    d. Om kommunen innenfor lovverket kan bruke reduserte byggesaksgebyrer, justert eiendomsskatt eller andre lokale insentiver for å stimulere til generasjonsboliger.

e. Eventuelle kostnader og gevinster ved økt hjemmebasert omsorg og redusert behov for institusjonsplasser.

Driftsutvalget behandling - 20.11.2025 - PS-032/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Tilleggsforslag fra Rødt , foreslått av Christoffer Ellingsen, Rødt

Driftsutvalget tar kommunedirektørens innstilling til økonomipal 2026 – 2029 til orientering med følgende tillegg

1 Driftsutvalget erkjenner at Sortland kommune er inne i en av kommunens største økonomiske utfordringer. Med dagens (20.11.2025) kjente forslag til inntekter fra regjeringa og beregna andre inntekter til drift, er det særdeles vanskelig å se for seg at kommunen kan opprettholde driftsnivået. Det gjenspeiles i kommunedirektørens forslag til budsjett.
Dette gjelder dessverre kanskje flertallet av landets kommuner.
Et samla driftsutvalg krever derfor at Stortinget ved behandling av statsbudsjettet øker tilbakeføringa til kommunene med milliardbeløp.
For driftsutvalget som har innretning på kvalitet på kommunens tjenester, blir det i denne omgang å legge fram utvalgets prioriteringer av innretning på et mer overordna nivå. De konkrete forslagene til videreføring av driften i et større perspektiv, vil bli behandla og vedtatt i kommunestyrets budsjettmøte.
Pleie, helse, omsorg
Den demografiske utviklinga (endring av alderssammensetninga i befolkninga) har som konsekvens sterkere behov for tjenester innen pleie, helse og omsorg. Driftsutvalget oppfordrer derfor kommunestyret til å minst behold dagens kvalitet. Det innebærer at kommunedirektørens forslag til reduksjoner på ulike tjenesteområder/tiltak ikke bør gjennomføres.
Oppvekst
Antallet barn og ungdom reduseres, samtidig som utfordringene øker. Innafor barnehage og skole kreves generelt mer individuell tilpasning. Ungdomsmiljøene utsettes for økende press på en rekke områder. Også dette krever sterkere involvering fra kommunen direkte overfor personer og grupper og overfor familier. På tross av færre barn og ungdommer blir det derfor for enkelt å vurdere innsatsen på området i hovedsak utfra antallet og ikke i sterk nok grad se på de reelle utfordringene.
Sosial
Med høg rente og sterkt økende priser på nødvendighetsvarer til personer og familier medfører utviklinga til økende ulikheter i samfunnet. I nåtid fører dette til større fattigdom og økte velstandsforskjeller i samfunnet. Hjelp til bolig og økonomisk sosialhjelp er sentrale poster som kommunen må sikre. Hvis ikke vil sannsynligvis også lokalsamfunnet i litt framtid bli utsatt for manglende tillit mellom innbyggere og til det politiske systemet.
Med dette som viktigste bakgrunn og prioriteringer, oppfordrer driftsutvalget kommunestyret gjerne i samarbeid med andre kommuner og organisasjoner om å bidra til press mot Stortinget for å tilbakeføre betydelig økt økonomi til kommunene.

2 Driftsutvalget forventer at samla rammetilskudd, inntekts- og formueskatt og andre overføringer og tilskudd fra staten vil øke Sortland kommunes handlingsrom med minst 25 mill. for 2026. Det samme også for de påfølgende årene i økonomiplanperioden.
Det arbeides videre med hvordan dette skal fordeles med hovedinnretning slik det framkommer i punkt 1.

Forslag fra H, SP, INP, foreslått av Frank Ludvigsen, Høyre

Driftsutvalget tar budsjett og økonomiplan til orientering da denne enda ikke er ferdigbehandlet i de respektive partier.

Rådgiver Økonomi, Christina Helene Mørk redegjorde for saken.

(Vedlegg)

Votering:
Kommunedirektørens innstilling falt enstemmig.

Forslag fra H, SP, INP vedtatt;
10 stemmer for (7 H, 1 SP, 1 INP, 1 AP)
1 stemme mot (1 Rødt)

Forslag fra Rødt:
1 stemme for (1 Rødt)
10 stemmer mot (7 H, 1 SP, 1 INP, 1 AP)

Driftsutvalget PS - 032/25 VEDTAK:
Driftsutvalget tar budsjett og økonomiplan til orientering da denne enda ikke er ferdigbehandlet i de respektive partier.

Eldrerådet behandling - 19.11.2025 - PS-021/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Uttalelse Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029, foreslått av Liv Tjønsø, Høyre

Om kort tid er det flere eldre over 65 år enn unge mennesker. Slik demografisk utvikling krever at kommunens tjenesteutvikling tilpasses virkeligheten. Aktuelle temaer er:
* boligtilpasning for at eldre og funksjonshemmede kan bo lengst mulig hjemme eller kan flytte til egnede boliger.
* forebygge ensomhet
* forebygge og styrke egenomsorgen av egen helse
* hindre utenforskap bl.a. digitalt utenforskapet
* aktivitetstilbud både for hjemmeboende og beboere i institusjoner
* seniorressurs
* tilbud til pårørende
* osv.

Økonomirådgiver Christina Helene Mørk orienterte om Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029.

Uttalelse vedtas enstemmig.

Eldrerådet PS - 021/25 VEDTAK:
Om kort tid er det flere eldre over 65 år enn unge mennesker. Slik demografisk utvikling krever at kommunens tjenesteutvikling tilpasses virkeligheten. Aktuelle temaer er:
* boligtilpasning for at eldre og funksjonshemmede kan bo lengst mulig hjemme eller kan flytte til egnede boliger.
* forebygge ensomhet
* forebygge og styrke egenomsorgen av egen helse
* hindre utenforskap bl.a. digitalt utenforskapet
* aktivitetstilbud både for hjemmeboende og beboere i institusjoner
* seniorressurs
* tilbud til pårørende
* osv.

Administrasjonsutvalget behandling - 18.11.2025 - PS-006/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Endringsforslag fra Administrasjonsutvalget, foreslått av Roar Wessel-Olsen, Høyre

Administrasjonsutvalget tar saken til orientering.
Administrasjonsutvalget forutsetter at kommunedirektøren korrigerer for påpekte feil i saksfremstillingen.

Rådgiver Økonomi, Christina Mørk orienterte i saken.

(Vedlegg)

Votering:
Endringsforslag fra Administrasjonsutvalget enstemmig vedtatt.

Administrasjonsutvalget PS - 006/25 VEDTAK:
Administrasjonsutvalget tar saken til orientering.
Administrasjonsutvalget forutsetter at kommunedirektøren korrigerer for påpekte feil i saksfremstillingen.

Arbeidsmiljøutvalget behandling - 17.11.2025 - PS-012/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Uttalelse fra Arbeidsmiljøutvalget, foreslått av Brita Kleivan,

Arbeidsmiljøutvalget er med dagens økonomiske situasjon bekymret for arbeidsmiljøet på kommunens arbeidsplasser. Kommunedirektøren har med kommunens økonomiske situasjon innført reise, innkjøps- og ansettelsesstopp høsten 2025. Lav bemanning ved sykefravær og vakanser i stillinger har medført slitasje hos de som er på jobb hver dag.
Kommunestyret har et overordnet arbeidsgiveransvar. Arbeidsmiljøutvalget ber kommunestyret å ta hensyn til arbeidsmiljøene ved kommunens arbeidsplasser i budsjettbehandlingen.

Rådgiver Økonomi, Christina Mørk orienterte i saken.

(Vedlegg)

Votering:
Uttalelse fra Arbeidsmiljøutvalget enstemmig vedtatt.

Arbeidsmiljøutvalget PS - 012/25 VEDTAK:
Arbeidsmiljøutvalget er med dagens økonomiske situasjon bekymret for arbeidsmiljøet på kommunens arbeidsplasser. Kommunedirektøren har med kommunens økonomiske situasjon innført reise, innkjøps- og ansettelsesstopp høsten 2025. Lav bemanning ved sykefravær og vakanser i stillinger har medført slitasje hos de som er på jobb hver dag.
Kommunestyret har et overordnet arbeidsgiveransvar. Arbeidsmiljøutvalget henstiller kommunestyret å ta hensyn til arbeidsmiljøene ved kommunens arbeidsplasser i budsjettbehandlingen.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Kommunedirektøren legger fram forslag til budsjett og økonomiplan for perioden 2026–2029. Forslaget bygger på regjeringens forslag til statsbudsjett, KS' prognosemodell for frie inntekter, inneværende budsjett og økonomiplan, kommunens økonomiske stilling, politiske vedtak og andre forhold som påvirker Sortland kommunes økonomi. Saken gjelder prioriteringer, økonomiske rammer og nødvendige tiltak for å sikre bærekraftig drift og tjenestetilbud i kommunen. Budsjett og økonomiplan 2026-2029, forkortes ofte BØP i det videre.

Budsjett og økonomiplan skal gjennom mange av kommunens utvalg. For de fleste utvalgene tas BØP til orientering, og hvor utvalgene har mulighet til å komme med uttalelser som følger saken til kommunestyret. Kommunaldirektørens forslag behandles av formannskapet 27. november, og hvor formannskapet innstiller sitt forslag til kommunestyret behandling den 11. desember.

FAKTA I SAKEN
Sortland kommune har hatt høy investeringstakt de siste årene, med ferdigstilt sykehjem og planlagt flerbrukshall i perioden 2026–2029.

- Samlede investeringer i BØP innebærer økt låneopptak på rundt 373 MNOK, og total lånegjeld kan bli opp mot 1,8 MRD kroner innen 2029.
- Andelen lånegjeld har økt betydelig, og det er planlagt ytterligere investeringer. Dette gir økte driftsutgifter og press på likviditeten.
- Prognoser viser at disposisjonsfondet vil være tilnærmet tomt ved regnskapsavleggelsen for 2025, noe som gjør kommunen sårbar for uforutsette utgifter.
- Kommunen må tilpasse tjenesteproduksjonen til demografiutviklingen, spesielt innen oppvekst og helse/omsorg.
- Produksjonskostnadene er høyere enn landsgjennomsnittet, og det er behov for effektivisering og omstilling.
- Netto driftsresultat forventes å være negativt i 2026, 2027 og 2029, men positivt i 2028 (1,7 %). Lånegjelden forventes å øke fra 105,5 % av brutto driftsinntekter i 2025 til 121,5 % i 2029.

VURDERING

Sortland kommune står foran betydelige økonomiske utfordringer i årene som kommer. Investeringene gir store og langvarige finansielle forpliktelser, og kommunen har ikke økonomiske reserver å støtte seg på dersom det oppstår uforutsette utgifter. Det er nødvendig å fortsette arbeidet med strukturell omstilling, tilpasse drift og tjenestetilbud til forventet demografiutvikling, og sikre bedre sammenheng mellom daglig drift og plan- og virksomhetsstyring. Kommunedirektøren vurderer at det må gjennomføres ytterligere effektivisering og omstilling for å sikre en bærekraftig økonomi. Det må også arbeides for å styrke inntektsgrunnlaget og redusere produksjonskostnadene, samt prioritere investeringer som gir størst effekt for tjenestene og økonomien.

I årets siste kvartal viser prognosene fra tertialrapport 2-2025 at kommunen inneværende år styrer mot et betydelig merforbruk og bruk av disposisjonsfond for å balansere årets budsjett. I tillegg ble det kjent for kommunedirektøren at styret i Kulturfabrikken Eiendom AS kommer til å indeksregulere husleien fra foretaket fra 1.1.2026. Dette innebærer at husleie til eiendomsselskapet øker fra ca. 11,6 MNOK til 15,3 MNOK, noe budsjettet for 2026 ikke tar høyde for.

Kommunedirektøren ble nylig også kjent med at Kulturfabrikken Sortland KF i sitt budsjettforslag må tilføres betydelig mer enn hva som ligger i forslaget fra kommunedirektøren (26,06 MNOK). Det er fortsatt betydelig usikkerhet rundt hvordan kronekurs og renter vil utvikle seg i tiden fremover. I BØP har kommunedirektøren benyttet kommunalbankens simuleringsprogram for å beregne kommunens renteprognose for kommende økonomiplan.

Selv om flyktningpolitikken fremover er usikker, har kommunedirektøren allerede startet arbeidet med omstilling av driften, tilpasset en betydelig reduksjon i mottak av flyktninger. Endringen med redusert mottak av flyktninger fører til betydelig inntektsbortfall for kommunen. I budsjettforslaget er inntektene fra IMDi redusert med 44 MNOK fra 2025 til 2026.

I behandling av budsjett- og økonomiplan er det gjort flere endringer og utredet ulike tiltak, hvorav noen er hensyntatt og andre ikke. I dokumentet, som henter ferdige maler fra Framsikt, har overskriften til tiltakene ulike benevnelser (blå overskrift):

- «Tilpasning til aktivitetsnivået» er tiltak som er med/inkludert i kommunedirektørens forslag.
- «Kutt i tiltak/reduserte ytelser» er tiltak som ovenfor, bare forskjell i overskriften. Men har tidligere vært laget som eget tiltak.
- «Nye tiltak» er som overskriften, helt nye tiltak, og er også innarbeidet i kommunedirektørens forslag.
- «Ønskede tiltak» er tiltak som ikke er med i forslaget til kommunedirektøren. Disse kan være helt nye tiltak, som det ikke er funnet ressurser til. Dette kan også være tidligere tiltak som har vært i budsjett for 2025, og er tatt ut som følge av ikke vedtatt tildeling utover 2025, eller for å balansere gjeldende BØP.

De «ønskede tiltakene» som ligger under rammeområde kommunedirektør på side 54, var i utgangspunktet tiltak som hadde vedtatt inndekning for 2025 og ikke videre i BØP. Disse ble tatt med som følge av økningen i Statsbudsjettet som kom desember 2024- og omhandlet 2025. For det øverste tiltaket Demokratistøtte til partigruppene i kommunestyret, medfører forslaget om nedtrekk, at forskriftens § 3-8 også endres.

Ved en inkurie står det i teksten på side 64 i BØP at Jennestad barnehage legges ned fra høsten 2026. Dette er en skrivefeil, da tiltaket er utregnet og skal gjelde fra høsten 2027, slik at riktig år skal være 2027. I tabellen på side 9 i BØP står det under "kommunale bygninger" en investering som heter byggbevaring og utskifting på 10 MNOK. På samme tiltaket har teksten i tabellen på side 101 og beskrivelsen av tiltaket på side 104 tittelen "vedlikeholdsetterslepp". Riktig tekst skal være byggbevaring og utskifting.

Når det gjelder tiltaket gratis hall barn og unge i Blåbyhallen, oppgis det i innsparingstiltaket at effekten er 1,2 MNOK, og tilsvarer det opprinnelige budsjetterte tiltaket. De reelle tallene er blitt til 1,747 MNOK i 2024 og pr. 14.10.2025 1,428 MNOK. Dette betyr at selv om innsparingen på tiltaket er 1,2 MNOK (budsjettert og vedtatt) er regnskapstallene ca. 0,5 MNOK høyere.

Kommunedirektøren er kjent med at Fylkeskommunen har innvilget støtte til ny idrettshall i Sortland kommune. Hvordan støtten innrettes i forhold til investeringsrammen eller driftsrammen, altså leieavtale av hallen, er foreløpig usikkert. Dette er ikke hensyntatt i budsjettforslaget, og kommunedirektøren vil komme tilbake til dette, når avklaring foreligger.

Personalmessige forhold
Det foreslås reduksjon i bemanning innen oppvekstområdet, fra 405,78 årsverk i 2025 til 381,60 årsverk i 2026, for å imøtekomme demografiske endringer. Det forventes ytterligere reduksjon i årsverk fra høsten 2026.

- Det er utfordringer med å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse, særlig innen helse, omsorg og tekniske tjenester.
- Tiltak for å redusere sykefraværet til 8,5 % innen 2029 videreføres, og det er fokus på helsefremmende arbeidsplasser og heltidskultur.
- Kommunedirektøren vil allerede nå signalisere at omorganiseringer og flytting av Kulturfabrikken Sortland KF og bistand til andre vil kreve mye ressurser og fokus i transaksjonsperioden. Dette vil i perioder gå utover serviceleveranser og kvalitet på andre områder.

Medvirkning fra Eldreråd, Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Ungdomsråd

Økonomiske forhold

- Netto driftsresultat forventes å være negativt i flere av årene i planperioden, og kommunen vil ikke nå måltallet for egenfinansiering av investeringene.
- Det er nødvendig å prioritere investeringer, utsette eller nedskalere prosjekter ved behov, og bygge opp nye reserver over tid.
- Mangelen på fondsreserver gjør kommunen ekstra sårbar for uforutsette hendelser.
- På grunn av tidvis svært stram likviditet, anbefaler kommunedirektøren at trekkrettighetene/kassakreditten økes med 70 MNOK til 140 MNOK. I utgangspunktet frigjøres ikke mer enn 70 MNOK, men kommunedirektøren må ta høyde for å kunne disponere mere likvider i løpet av relativt kort tidshorisont.
- Lånegjelden øker betydelig, og det er ikke budsjettert med bruk av disposisjonsfond til løpende drift, kun til kommunens egenkapitaltilskudd til KLP. Under følger en oversikt over utviklingen av noen nøkkeltall:

År	Netto driftsresultat (MNOK)	Netto driftsresultat (%)	Lånegjeld (MNOK)	Lånegjeld i % av inntekter
2026	-0,1	-0,10 %	1 664	90,50 %
2027	-0,2	-0,20 %	1 857	102,50 %
2028	1,7	1,70 %	1 827	100,70 %
2029	-0,2	-0,20 %	1 790	98,50 %

Under følger en (indikativ) oversikt over innsparingstiltakene som kommunedirektøren har foreslått i BØP. Enkelte tiltak har ikke spesifisert årlig effekt, men er omtalt kvalitativt i dokumentet. Tallene kan endres gjennom perioden, og noen summer kan overlappe:

Innsparingstiltak per sektor og år					
1. Oppvekst og utdanning					
Tiltak	**2026 (MNOK)**	**2027 (MNOK)**	**2028 (MNOK)**	**2029 (MNOK)**	**Kommentar**
Nedleggelse av Holmstad skole og SFO	1,6	4	4	4	Helårsvirkning fra 2027
Nedleggelse av Jennestad barnehage	0	0,5	1	1	Færre barn, høyest driftskostnad per plass
Flytting av Eidsfjord barnehage til kommunalt bygg	0	1,1	1,1	1,1	Besparelse på husleie og drift
Reduksjon lærerårsverk skole	4,25	9,6	9,6	9,6	Færre elever
Sammenslåing voksenopplæring og integreringstjenesten	0	1	1	1	Effektivisering
Reversering sommerskole	1	1	1	1	Mindreforbruk
2. Kultur og fritid					
Tiltak	**2026 (MNOK)**	**2027 (MNOK)**	**2028 (MNOK)**	**2029 (MNOK)**	**Kommentar**
Kutt/reversering tilskudd gratis hall Blåbyhallen	1,2	1,2	1,2	1,2	Reell utgift har vært høyere tidligere år
3. Helse og omsorg					
Tiltak	**2026 (MNOK)**	**2027 (MNOK)**	**2028 (MNOK)**	**2029 (MNOK)**	**Kommentar**
Reduksjon i rusforebyggende tjenester (SLT)	0,828	0,828	0,828	0,828	Kan gi økte utgifter på sikt
Reduksjon en legehjemmel	0,65	0,65	0,65	0,65	Færre fastleger, økt belastning på øvrige
Reduksjon i dagaktivitetstilbud demens	0,86	0,86	0,86	0,86	Kan gi økte behov for andre tjenester

Reversering av mat til hjemmeboende	0,3	0,3	0,3	0,3	Besparelse per år
4. Administrasjon og fellestjenester					
Tiltak	**2026 (MNOK)**	**2027 (MNOK)**	**2028 (MNOK)**	**2029 (MNOK)**	**Kommentar**
Andre effektiviseringstiltak (kommunikasjon, service, kontorplasser mm)	3	1,8	1,8	1,8	Reduksjon i tjenesteproduksjon, tilrettelegging kontorplasser, tilskudd bygdehus, mm

Folkehelse
Klima-, miljø- og naturforhold

KONKLUSJON
Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret vedtar budsjett- og økonomiplan for 2026–2029 slik den er lagt frem, og at det arbeides videre med effektivisering og omstilling for å sikre en bærekraftig økonomi. Det må utarbeides nye måltall og handlingsregler for økonomisk styring, og administrasjonen bes følge opp handlingsplanen med jevnlige rapporter og årlig evaluering av tiltakene.

Vedlegg:
Presentasjon - Budsjett 2026 - Formannskapet 27.11.2025
Innspill fra forbundene til Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029
Vedlegg 2 Gebyrsatser 2026 helse og omsorg
Budsjett og Økonomiplan Sortland kommune 2026-2029